

5. Загальна теорія держави і права: підр. для студентів / за ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком, 1997. – 498 с.

УДК 342.7(043.2)

Корженівська Т. В., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шапенко Л. О., старший викладач

ГАРАНТІЇ ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

У процесі побудови України як демократичної правої держави, її курсу на інтеграцію до Європейського Союзу важливого наукового та практичного значення набувають питання захисту прав і свобод людини і громадянина, їх законодавчого закріплення, охорони та ефективної реалізації. Одним із головних обов'язків незалежної України є постійне утвердження та забезпечення гарантій захисту цих прав і свобод, що визначає фактичний і юридичний статус особи в суспільстві, рівень демократії в країні та соціальні можливості кожної людини і громадянина.

Найвищою гарантією прав і свобод людини і громадянина є конституційний лад України, заснований на неухильному дотриманні Конституції України, нормативно-правових актів національного законодавства, приписах природного права та загальновизнаних принципах і нормах міжнародного права.

Практична реалізація конституційних прав і свобод забезпечується двома категоріями гарантій: загальними і спеціальними (юридичними) [1, с. 204].

Загальні гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина мають значний, а іноді й визначальний вплив на реалізацію можливостей для задоволення особистих потреб кожною людиною та громадянином, оскільки вони визначають готовність суспільства і держави реалізувати зазначені можливості. Дана категорія гарантій визначається рівнем розвитку основних сфер суспільного і державного життя – політичної, економічної, соціальної, культурної (духовної) та інших.

До політичних гарантій конституційних прав і свобод належать, насамперед, такі основні політичні інститути, як інститут народного суверенітету, форм безпосередньої демократії, політичного та ідеологічного плюралізму, багатопартійності та ін. Економічні гарантії представлені інститутами власності, економічного плюралізму, свободи підприємницької та господарської діяльності тощо. Соціальні гарантії передбачають

наявність розвиненого громадянського суспільства, соціальної держави, громадського контролю тощо. Культурні (духовні) – виражені наявністю розвиненої національної культури та культури національних меншин, повагою до прав і свобод як до традиційних духовних цінностей тощо.

Спеціальні юридичні гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні представлені нормативно- та організаційно-правовими механізмами реалізації цих прав і свобод.

Нормативні гарантії знаходять своє об'єктивне відображення в системі чинного законодавства України у сфері прав і свобод людини і громадянина, а саме – в Конституції України, законах України та підзаконних нормативно-правових актах.

Організаційно-правові гарантії представлені системою основних суб'єктів конституційного права, що включає народ України, територіальні громади, органи державної влади й органи місцевого самоврядування та їх посадові і службові особи, політичні партії, громадські організації тощо.

Узагальнюючи більшість визначень науковців, гарантії захисту прав і свобод людини і громадянина можна визначити як систему заходів з профілактики їх порушень, недопущення протиправних дій (їх превенції), які включають в себе: встановлення засобів профілактики і попередження правопорушень, попередження неправильної реалізації прав і свобод людини, конституційний контроль за безперешкодною їх реалізацією, можливість звернення за допомогою до компетентних державних та недержавних органів (прокуратура, Уповноважений Верховної Ради з прав людини, адвокатура, громадські організації та ін.) [2, с. 50].

На жаль практика діяльності головних суб'єктів захисту прав і свобод людини і громадянина впродовж років незалежності України свідчить про наявність проблем у цій справі, тому необхідним є посилення процесів захисту цих прав і свобод та підвищення їх ефективності. До цього спонукають Україну також інші держави континенту, судова практика та діяльність Європейського суду з прав людини [3, с. 1].

Необхідно зазначити, що захист будь-якого права існує постійно і має на меті забезпечити реалізацію права і передбачити превенцію, тобто не допустити здійснення протиправних дій. Захист конституційних прав і свобод людини і громадянина передбачає правомірну реалізацію цих прав під контролем соціальних інститутів, але без їх втручання. Необхідність захисту прав з'являється лише при перешкоді їх здійснення або порушенні, чи погрозі порушення. Захист може здійснюватися шляхом втручання органів держави в процес реалізації прав і свобод як захисна реакція на об'єктивний чинник відхилення від правопорядку, що виражається в санкції, відповідальності чи у гарантіях особистої безпеки.

Література

1. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. посіб. / Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожна. – Запоріжжя: Дике Поле, 2012. – 480 с.
2. Ковінько Д. В. Поняття та зміст конституційного забезпечення прав людини і громадянина в Україні / Д. В. Ковінько // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право» Зб. наук. пр. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2011. – № 2(19). – С. 47-51.
3. Головін А. С. Захист прав і свобод людини і громадянина єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституційне; муніципальне право» / А. С. Головін. – К., 2013. – 20 с.

УДК 340.1(043.2)

Кузьменко М. І., Сосімович С. В., студенти,
Аерокосмічний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Зуєва В. О., к.п.н., доцент

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Побудова України як демократичної, правової держави передбачає утворення відповідного державного апарату, діяльність якого повною мірою забезпечувала б виконання завдань та функцій, що стоять перед сучасною державою. В наш час держава здійснює безліч різних внутрішніх і зовнішніх, основних і додаткових, постійних і тимчасових, які вкупі становлять єдність змісту, форм і методів здійснення державної влади в певній сфері діяльності [1, с. 25]. Однією із найважливіших основних внутрішніх функцій є правоохоронна, сутність якої полягає в забезпеченні охорони конституційного ладу, прав і свобод громадян, законності і правопорядку, навколишнього природного середовища, всіх суспільних відносин, які встановлені і регулюються правом [2].

Перед будь-якою державою постає певне коло завдань, на вирішення яких вона спрямовує свої матеріальні ресурси, ідеологічні та політичні зусилля. З усієї сукупності таких зусиль можна виділити певні їх види, в яких виявляється сутність держави і без яких вона не може повноцінно діяти як головний елемент політичної системи суспільства. Ці види або форми активності держави стосовно навколишнього середовища, суспільства, інших держав класифікуються як її функцій.